

Lisbeth Eriksson

Verksamhetsplan för FoU-Nordväst 2014

1. FoU-Nordvästs uppdrag

FoU-Nordvästs uppdrag är att stödja de åtta ägarkommunerna i arbetet med att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst och en god kvalitet inom kommunernas Individ- och familjeomsorg.

FoU-nordväst utgör ett kunskapscentrum inom områdena ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsinsatser, barn och unga samt missbruk och socialpsykiatri. Verksamheten ska präglas av ett brukarperspektiv med helhetssyn och vara en mötesplats mellan praktik och forskning med en hög grad av praktikermedverkan. Detta fastslås i det avtal om FoU-verksamheten i Nordväst som gäller sedan 2013-07-01 och är undertecknat av de åtta ägandekommunerna.

2. Budget

Intäkterna för 2014 utgörs till största delen av kommunernas bidrag samt medel från EU-projekt. Kostnaderna för FoU-verksamheten utgörs av personalkostnader samt kostnader för att driva verksamheten exempelvis hyra, IT-kostnader etc. En mindre del av budgeten avsätts för att bekosta praktikerprojekt. Om, och i så fall i vilken utsträckning externa medel, utöver EU-medel, kommer att tillskjutas budgeten vet vi i nuläget inget om. För preliminär budget se bilaga 1.

3. Omvärldsanalys

FoU-enheten ägs av 8 kommuner som också bestämmer enhetens verksamhet, prioriteringar och aktiviteter. På detta sätt är FoU-enhetens arbete avhängigt av vad som händer i kommunerna och också vad som händer nationellt. FoU-enhetens uppgift är att arbeta utifrån de behov som finns hos de anställda i kommunerna. FoU-enheten kan dock på grund av sin unika position (med insyn i 8 kommuners arbete) fånga upp tankar, idéer och behov som finns i kommunerna och med detta som utgångspunkt föreslå relevanta teman att fokusera. FoU-enheten har också kontakter med andra FoU-enheter i landet och med olika nationella

organisationer/myndigheter såsom Socialstyrelsen och SKL genom vilka information om vad som är på gång erhålls.

Under 2013 har FoU-enheten haft två fokusområden: barnperspektivet och lokal uppföljning. Detta är två stora och viktiga teman som samtidigt är helt olika till sin karaktär. Även om vi har koncentrerat delar av verksamheten på detta under 2013 så kommer det vara ett arbete som vi kommer att fortsätta med även 2014 och därpå kommande år, ett arbete som är tänkt att bli en självklar del av verksamheten.

När det gäller barnperspektivet är målet att all verksamhet skall genomsyras av detta tänkande, både på FoU-enheten och ute i kommunerna. Det händer mycket inom detta område också på en nationell nivå. Barnens situation har uppmärksammats allt mer på senare år och detta tror vi kommer att fortsätta på olika sätt exempelvis genom ytterligare lagstiftning, genom ekonomiska satsningar etc. FoU-enhetens arbete har under 2013 bestått av en kartläggning över hur barnperspektivet idag tillgodoses inom de olika verksamhetsområdena i de åtta ägarkommunerna och vi hoppas på en positiv utveckling även under 2014 där vi med detta som underlag kan vara inspiratörer och kunskapsförmedlare gentemot kommunerna. Vi har även granskat vår egen verksamhet utifrån ett barnperspektiv. 2014 tror och hoppas vi att detta fokus på barn kan spridas till ett mer allmänt brukarfokus. För att socialtjänstens verksamhet ska kunna stå på de tre benen som inryms i tänkandet kring en kunskapsbaserad socialtjänst, krävs att brukarnas kunskap och behov blir lyssnade till. Deras kunskap utgör en av hörnstenarna tillsammans med socialarbetarnas kunskap och erfarenheter och den vetenskapliga kunskapen.

Uppföljningssamordningen kommer att fortsätta och vara en viktig del av verksamheten även under 2014. Ett arbete att utveckla lokala system för uppföljning tar tid och måste ske i samverkan mellan FoU-enheten och kommunernas avdelningar för att bli framgångsrikt. När vi kommer till 2014 har vi skaffat oss kunskap om vilka förutsättningar som är nödvändiga för att detta arbete ska utvecklas. Effektivitets- och kvalitetsfrågor blir alltmer centrala för socialtjänsten och därför blir också uppvisande av resultat än viktigare. Vi tror oss se att evidensdebatten alltmer lutar åt lokalt utvunnen kunskap och praktiken som kunskapsproducent snarare än RCT-studier och stora nationella implementeringsprojekt. Vi ser att lokal uppföljning, systematisk och över tid, är på frammarsch. Det handlar om kunskap som kan aggregeras och jämföras kommunvis. Exempel som finns redan idag är UBU (uppföljning, barn och ungdom), UBÅT (Uppföljning och beskrivning av åtgärder), UIV (uppföljning av insatser för vuxna) och ORS/SRS (outcome rating scale/session rating scale). Behovet av samverkan mellan kommuner, län och nationellt blir större. Förutsättningar i form av IT-stöd måste utvecklas för att möta upp utvecklingen.

En utökad samverkan mellan länets FoU-enheter och mellan kommunerna kommer troligtvis att ske framöver. Denna tendens ser vi redan idag i olika samverkansprojekt exempelvis forskningsprojektet kring ensamkommande flyktingbarn, det EU-finansierade EBP-projektet och samarbetet mellan landstingets FoU-enheter som sysslar med forskning och de kommunala i Stockholms län rörande kunskapsproduktion och samverkan inom missbruks- och beroendevården. Strukturer för denna samverkan och för gemensam kompetens- och kunskapsutveckling kommer skapas samtidigt som de nationella myndigheterna ger mindre och mindre möjlighet att söka medel för utveckling. De medel som nu finns till förfogande för kommunerna är konstruerade på ett annat sätt. Ett exempel är att SKL betalar ut s.k. prestationsmedel, pengar som kommunerna kan erhålla efter att ha utfört viss angivna aktiviteter (exempelvis kartläggningar av olika slag). En fråga är i vilken utsträckning FoU-enheterna fortsättningsvis kommer att vara inblandade i detta arbete. Nationella myndigheter söker också FoU-enheternas stöd när det gäller implementering av exempelvis nya riktlinjer eller handledningar riktade till kommunerna

Även samverkan med exempelvis socialhögskolan och andra högskolor kommer att fortsätta och utökas. Erfarenheter från olika utvärderings- och forskningsprojekt ger konkreta effekter i form av exempelvis kurser eller uppdragsutbildningar på universitetet. Utnyttjandet av olika kompetenser kommer att utvecklas, d.v.s. att praktiker deltar i utbildningar på socialhögskolan och forskare från socialhögskolan ingår i referensgrupper eller liknande ute i kommunerna.

Samverkan är centralt på alla nivåer och mellan olika huvudmän. I och med minskade statliga och regionala satsningar blir samverkan än nödvändigare i syfte att inom ordinarie verksamheter uppnå synergieffekter som i sin tur kan resultera i bättre verksamheter för brukarna. Samverkan i detta syfte är viktig både för kommuner och FoU-enheter.

4. Organisation

FoU-enheten styrs dels av en politisk styrgrupp dels av en styrgrupp bestående av förvaltningsrepresentanter. Dessa styrgrupper är gemensamma för nordvästkommunernas gemensamma verksamheter. Den politiska styrgruppen består av förtroendevalda ledamöter för de åtta kommunerna. Gruppens uppgift är att bereda och återföra strategiska frågeställningar inför beslut i respektive kommun. Vidare fattar gruppen beslut om budget, verksamhetsplan och årsredovisning. Tre gånger per år sammanträder gruppen. Förvaltningsstyrgruppen består av de 8 kommunernas socialchefer eller motsvarande. Denna grupp ansvarar för den operativa driften av verksamheten och sammanträder minst sex gånger per år. I FoU-rådet, som

består av en representant för varje kommun, oftast en utvecklingsledare, diskuteras idéer om FoU-enhetens inriktning och arbete.

FoU-enhetens personalstyrka för 2014 är delvis svår att förutsäga. Inom ramen för de kommunala bidragen finns budgeterat för 3,6 tjänst under 2014. Under 2013 har personalstyrkan varit större främst p.g.a. externa medel. Detta har medfört att vi haft möjlighet organisera arbetet utifrån två huvudområden: barn och unga samt vuxna. Detta har varit produktivt. Det har givit personalen möjlighet att utveckla sin kompetens inom respektive området vilket i sin tur kommit kommunerna till del i form av kunskapsspridning och samverkan på olika sätt. Det har också möjliggjort för FoU-enheten att ha ett tydligare interaktivt perspektiv i förhållande till personalen. Förhoppningen är att denna indelning ska kunna vidmakthållas även under 2014.

5. Syfte med verksamheten

FoU-enhetens syfte och uppdrag fastslås i avtalet från 2013. Dessa omformuleras här i beskrivning av FoU-enhetens kärnverksamheter eller mål och delmål.

Som ett övergripande mål skall FoU-enheten:

- vara ett stöd för kommunerna i arbetet med att utveckla en kunskapsbaserad praktik utifrån forskning, brukarnas erfarenheter och den erfarenhetsbaserade praktiken.

Detta ska uppnås genom att

- i ständig dialog med kommunernas verksamheter fånga upp relevanta och aktuella frågor
- tillsammans med kommunerna arbeta med dessa med utgångspunkt i, det som är FoU-enhetens främsta kompetensområde nämligen vetenskaplig kunskap
- ge möjlighet till praktiker att fördjupat arbeta med relevanta frågeställningar genom s.k. praktikerprojekt
- initiera seminarier/föreläsningar för dialog och kunskapsspridning
- delta i och vid behov initiera nätverk
- aktivt tillsammans med lokala arbetsgrupper arbeta med uppföljningssamordning
- sprida kunskap genom att exempelvis delta i FoU-caféer, utge ett nyhetsbrev, ha en hemsida.

En central aktivitet för att uppnå det övergripande målet är att bereda möjlighet för praktiker att fördjupa arbetet kring frågeställningar som

aktualiserats inom den egna verksamheten. Detta ger den enskilde socialarbetaren en möjlighet till kompetensutveckling men det ger också verksamheten viktig lokalt grundad kunskap. Detta är en kunskap utifrån vilken sedan verksamheten kan utvecklas. I budget för 2013 finns 160 000 kronor avsatta för detta ändamål, medel som räcker till cirka 3 månaders arbete. Vi vill under 2014 försöka utveckla denna verksamhet och föreslå en modell som kan omfatta fler personer. Handledningskompetensen finns på FoU-enheten men de ekonomiska resurserna för att möjliggöra för fler att få denna möjlighet finns inte. I flera andra kommuner i Sverige är det den egna kommunen som bekostar denna kompetensutveckling. En förändrad modell för praktikerprojekt kommer troligtvis att innebära ett ökat ekonomiskt åtagande från den kommunens sida som väljer att låta sin personal på detta sätt erhålla kompetensutveckling.

Delmål 1:

- *Omvärldsbevakning.*

Detta ska uppnås genom att:

- bevaka aktuell forskning inom det sociala området med fokus på FoU:s profilmråden (se nedan)
- hålla sig uppdaterad/delta i den offentliga diskussionen kring sociala frågor
- delta alternativt medverka i forskarkonferenser
- delge kommuner och den egna enheten erfarenheter och kunskaper bl.a. genom nyhetsbrev
- anordna en FoU-dag med inriktning på aktuell forskning
- studieresa, om möjligt utomlands, för att studera verksamheter med anknytning till enhetens profilmråden.

Delmål 2:

Stå för en vetenskaplig teoretisk kunskap och med den som grund i samverkan med praktiker sammanställa och analysera olika resultat.

Detta ska uppnås genom att:

- i samverkan med kommunerna sammanställa och tolka olika resultat utifrån ett interaktivt perspektiv
- i samverkan med kommunerna arbeta med lokal uppföljning av verksamheterna och där vara ett stöd i hela uppföljningsprocessen
- vara uppdaterad vad gäller nationellt använda uppföljningsinstrument
- handleda praktikerprojekt.

Delmål 3:

Främja och arbeta i samverkan med myndigheter, andra FoU-miljöer och högskola/universitet

Detta ska uppnås genom:

- gemensamma forskningsprojekt
- planering och deltagande i kurser tillsammans med olika universitet och högskolor exempelvis socialhögskolan i Stockholm
- initiera dialog och samarbete mellan kommuner och högskolor
- planering av utvecklings-, forsknings- och utbildningsaktiviteter tillsammans andra FoU-enheter , både kommunala och landstingsägda
- dialog och deltagande i olika implementeringsaktiviteter tillsammans med exempelvis KSL, SKL och Socialstyrelsen.

Delmål 4:

Stå för ett kritiskt reflekterande förhållningssätt i relation till de "strömningar" som påverkar socialt arbete.

Detta ska uppnås genom att:

- i samverkan med kommunerna lyfta fram förekomsten av "översättningsproblem" vad gäller genomförande av evidensbaserade modeller i praktiken.
- tillsammans med kommunerna kritiskt granska implementeringen och användandet av manualbaserade metoder

6. Verksamhetens profilområden

Under 2012 tillsattes en tjänst som uppföljningssamordnare. Den delas av två personer som arbetar 50 % var. Under 2012 och 2013 har strategier formulerats för hur arbetet ska bedrivas. Detta område har haft hög prioritet under 2012 och 2013 och kommer även ha det fortsättningsvis under 2014 men ses nu som en "naturlig" del av enhetens verksamhet. Ytterligare ett fokus under 2013 har varit barnperspektivet som planeras att under 2014 utvecklas till ett brukarperspektiv. Under 2013 har FoU-enheten arbetat med några avgränsade projekt som presenteras som slutrapporter vid årsskiftet. Det ena projektet rör kommunala arbetsmarknadsåtgärder och det andra området äldre och missbruk. Under 2014 kommer enheten att arbeta med att föra denna lokalt förankrade kunskap vidare till de kommunala verksamheterna. Detta, som skulle kunna beskrivas som ett

implementeringsarbete, handlar bl.a. om hur FoU-enheten tillsammans med de kommunala verksamheterna ska kunna nyttiggöra kunskapen i syfte att åstadkomma förändringar i praktiken som i förlängningen kan ge en förbättrad verksamhet för brukarna. Detta synsätt innebär att de professionella inte betraktas som passiva mottagare av forskningsbaserad kunskap utan genom reflektion och ifrågasättande kan göra kunskapen till sin egen. Detta skulle möjliggöra ett lärandeperspektiv på implementering.

De profilområdena verksamheten kommer att ha under 2014 är således dels ett område med fokus på brukarna (brukarnas perspektiv, brukarnas deltagande, brukarinflytande etc.) dels ett område kring implementering. Hur arbetet med dessa profilområden mer konkret ska utformas kommer att diskuteras under 2013 för att fastställas i FoU-rådets första sammanträde 2014.

Lisbeth Eriksson